

LATVIJAS REPUBLIKAS
AUGSTĀKĀ TIESA | SENĀTS

LATVIJAS REPUBLIKAS AUGSTĀKĀ TIESA | SENĀTS

Augstākā tiesa | Senāts Latvijas tiesu sistēmā 5

Tiesas spriešana kasācijas instancē
Vienotas tiesu prakses un judikatūras veidošana

Augstākās tiesas struktūra 8

Augstākās tiesas priekšsēdētājs
Departamentu priekšsēdētāji
Augstākās tiesas plēnums
Disciplinārtiesā
Senatori
Senatoru atbalsta personāls
Administrācija

Augstākās tiesas papildfunkciju nodrošināšana 15

Tieslietu padomes sekretariāts
Slepenības režīma nodrošināšanas nodaļa

Dialogs un sadarbība 16

Tiesu sistēmas ietvaros
Sabiedrības informēšana un izglītošana

Augstākās tiesas vēsture 19

Svarīgākie darbības posmi
Tiesu pils
Augstākās tiesas muzejs

Augstākā tiesa | Senāts

1918. gadā, veidojot jaunās Latvijas valsts tiesu sistēmu, kā augstākā jeb kasācijas instance tika izveidots Latvijas Senāts. Tas darbojās līdz 1940. gada novembrim, kad padomju okupācijas vara to likvidēja. Atjaunotajā Latvijas Republikā Senāts tika atjaunots Augstākās tiesas sastāvā 1995. gadā. No 2013. gada kasācijas instancei bija atņemts Senāta vārds, bet kopš 2018. gada Augstākā tiesa atkal var tikt saukta arī par Senātu un Augstākās tiesas tiesneši – par senatoriem.

Augstākās tiesas | Senāta darbības stratēģija

2026–2029

MISIJA

Tiesiskuma īstenošana, veidojot vienotu un stabilu tiesību piemērošanas praksi

VĪZIJA

Senāts – tiesiskuma garantants un juridiskās domas attīstītājs Latvijā

VĒRTĪBAS

Taisnīgums
Neatkarība
Profesionalitāte un kvalitāte
Sabiedrība un cilvēks

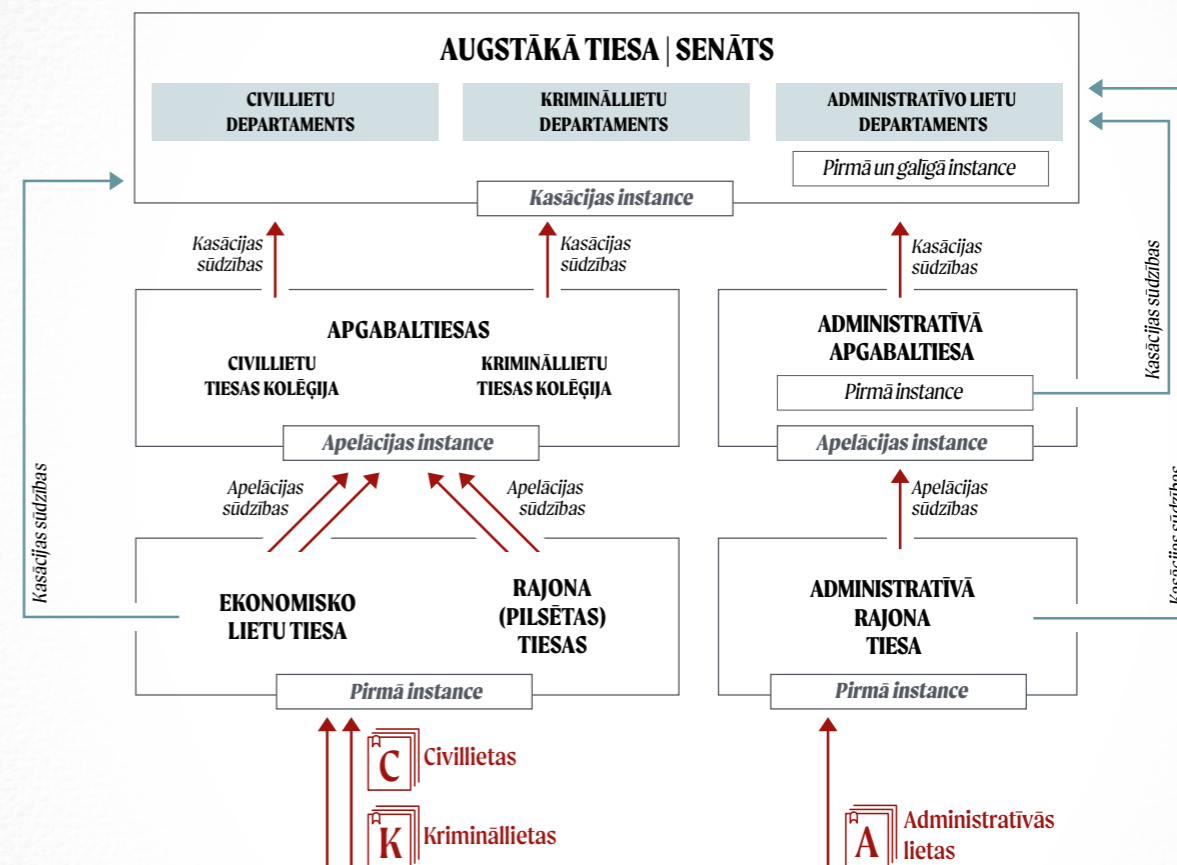
PRIORITĀRIE DARBĪBAS VIRZIENI

- Vienveidīgas un stabilas tiesu prakses veicināšana un judikatūras veidošana
- Efektīva un taisnīga kasācijas procesa nodrošināšana
- Iekšējo procesu un resursu efektivitātes paaugstināšana
- Sadarbība, dialogs un sabiedrības uzticēšanās stiprināšana

AUGSTĀKĀ TIESA | SENĀTS LATVIJAS TIESU SISTĒMĀ

Tiesu Latvijā spriež rajona (pilsētas) tiesas, apgabaltiesas un Augstākā tiesa, bet kara vai izņēmuma stāvokļa gadījumā – arī kara tiesas.

Latvijas Republikas Satversmes 82. pants

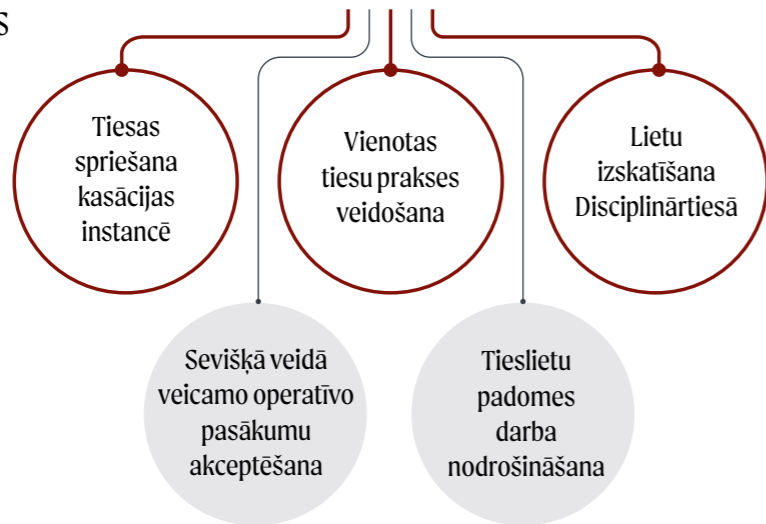

Latvijas Republikā līdzās likumdošanas un izpildu varai pastāv neatkarīga tiesu vara. Latvijas trīspakāpju tiesu sistēmā Augstākā tiesa jeb Senāts ir trešā, augstākā līmeņa tiesa, kas izskata lietas kasācijas instancē.

Administratīvi Augstākā tiesa nav saistīta ar rajona (pilsētas) tiesām un apgabaltiesām. Augstākās tiesas priekšsēdētājs un senatori nevar kontrolēt vai dot norādījumus zemāku instanču tiesnešiem par konkrētu lietu izskatīšanu vai organizatoriskiem jautājumiem. Saikne starp tiesām izpaužas procesuāli, izskatot pārsūdzētās vai noprotētās zemāku instanču lietas, kā arī veidojot vienotu tiesu praksi un judikatūru.

Augstākās tiesas darbības pamats ir noteikts Latvijas Republikas Satversmē. Augstākās tiesas izveidošanu, struktūru un kompetenci nosaka likums „Par tiesu varu”. Procesuālie likumi – Civilprocesa likums, Kriminālprocesa likums, Administratīvā procesa likums – nosaka lietu izskatīšanas kārtību kasācijas instancē.

AUGSTĀKĀS TIESAS PAMATFUNKCIJAS

PAPILDFUNKCIJAS

TIESAS SPRIEŠANA KASĀCIJAS INSTANCĒ

Kasācijas instance Augstākajā tiesā jeb Senātā ir trīs departamenti: Civillietu departaments, Krimināllietu departaments un Administratīvo lietu departaments.

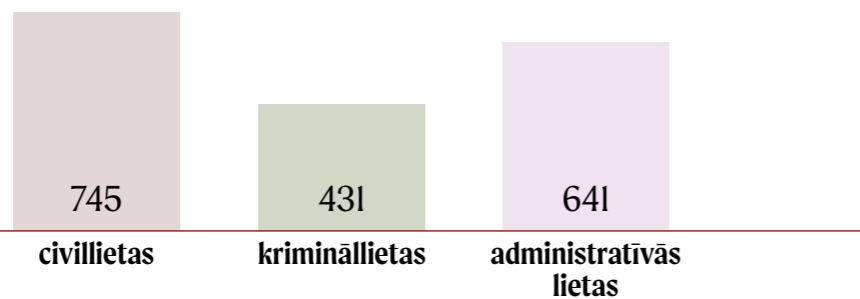
Kasācija (*latīņu cassatio - atcelšana*) ir zemākas instances tiesas sprieduma tiesiskuma pārbaude. Kasācijas instances tiesa neizspriež lietu pēc būtības, tās kompetencē nav lietas faktisko apstākļu noskaidrošana, pierādījumu pārbaude un vērtēšana. Kasācijas instance pārbauda pārsūdzētā sprieduma atbilstību materiālo un procesuālo tiesību normām un taisa secinājumus, pamatojoties uz lietā esošajiem materiāliem.

Senāta departamenti izskata kasācijas sūdzības un kasācijas protestus par tiesu spriedumiem apelācijas kārtībā izskatītājās lietās. Atsevišķās likumos noteiktajās lietu kategorijās Senāts ir kasācijas instance pirmās instances nolēmumiem. Administratīvo lietu departaments noteiktu lietu kategorijās ir pirmā un vienīgā tiesu instance.

Lietas Senātā pamatā tiek izskatītas rakstveida procesā. 2025. gadā mutvārdu procesā skatītas tikai 12 lietas (11 no tām - Krimināllietu departamentā).

Kasācijas instances spriedumi un lēmumi nav pārsūdzami.

2025. GADĀ SENĀTĀ IZSKATĪTAS 1817 LIETAS

VIENOTAS TIESU PRAKSES UN JUDIKATŪRAS VEIDOŠANA

Senāta nolēmumi, kam ir nozīme tiesu prakses veidošanā, Augstākās tiesas mājaslapā internetā tiek sistematizēti Judikatūras nolēmumu arhīvā – gan hronoloģiski, gan pēc lietu kategorijām, kā arī nolēmumos izmantoto tiesību aktu un citēto nolēmumu rādītājos. Nolēmumiem, kas veido judikatūru, tiek publicētas tēzes – tiesību attīstībai nozīmīgas tiesas atziņas.

Nolēmumi, kam ir nozīmīgas juridiskas tēzes, tiek pievienoti likumu portālā likumi.lv pie attiecīgā normatīvā akta.

Sadarbojoties Senāta departamentiem un Judikatūras un zinātniski analītiskajai nodaļai, tiek veikta tiesu prakses apkopošana un izpēte par aktuāliem tiesību jautājumiem.

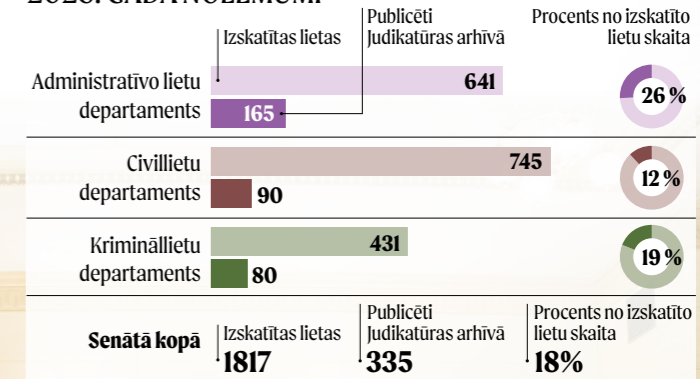
Senāts nevar pieņemt tiesām saistošus skaidrojumus par likumu piemērošanu, taču likums „Par tiesu varu” dod iespēju Augstākās tiesas plēnumam apspriest aktuālus tiesību normu interpretācijas jautājumus. Augstākās tiesas priekšsēdētājs var sasaukt Senāta departamenta senatoru kopsapulci, kas savu viedokli par tiesību normu interpretācijas un piemērošanas jautājumiem formulē kā lēmumu.

Augstākās tiesas priekšsēdētājs sasauk arī Senāta departamentu priekšsēdētāju sēdes, kurās izšķir tiesneša vai tiesas iesniegtu jautājumu par lietas pakļautību.

SENĀTA NOLĒMUMU PIEEJAMĪBA (15.04.2026.)

Vietne, kur publicēti	Kuru gadu nolēmumi	Cik nolēmumi pieejami
Tiesu portāls elietu.lv	No 2013	20303
Judikatūras nolēmumu arhīvs at.gov.lv	No 1996	8315
Tiesību aktu portāls likumi.lv	No 2017	2020

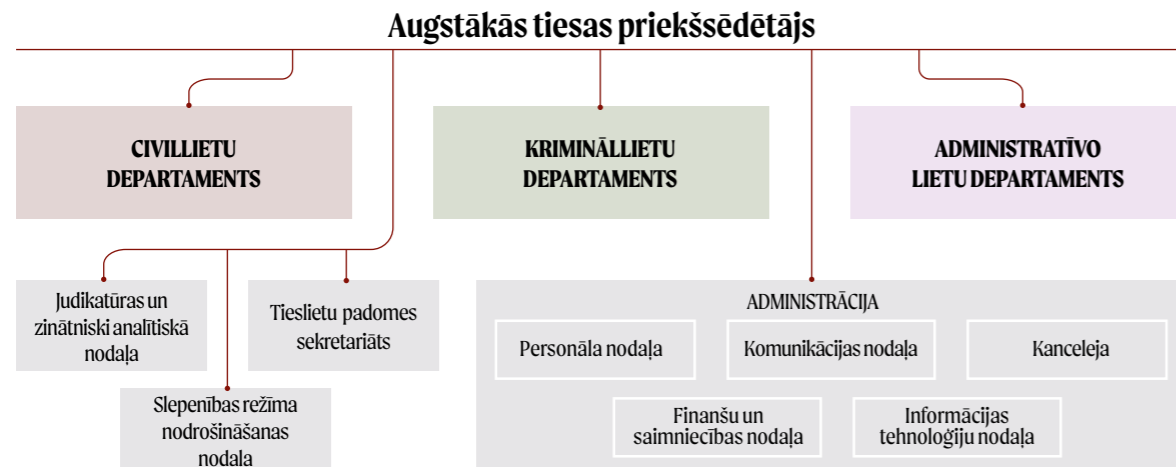
JUDIKATŪRAS NOLĒMUMU ARHĪVĀ PUBLICĒTI 2025. GADA NOLĒMUMI

Senāta Administratīvo lietu departamenta tiesas sēde

AUGSTĀKĀS TIESAS STRUKTŪRA

AUGSTĀKĀS TIESAS STRUKTŪRA

AUGSTĀKĀS TIESAS PRIEKŠSĒDĒTĀJS

Augstākās tiesas darbu vada priekšsēdētājs, kuru no senatoru vidus pēc plēnuma ierosinājuma un saskaņošanas Tieslietu padomē apstiprina Saeima uz pieciem gadiem. Viena un tā pati persona var būt par Augstākās tiesas priekšsēdētāju ne vairāk kā divus termiņus pēc kārtas.

Likumā „Par tiesu varu” noteikta priekšsēdētāja kompetence Augstākās tiesas darba organizēšanā. Priekšsēdētājs vada Augstākās tiesas plēnuma sēdes, sasaucun ar balsstiesībām piedalās departamentu priekšsēdētāju sēdēs, kurās izšķir jautājumu par lietas pakļautību, sasauc departamentu senatoru kopsapulces aktuālu tiesību jautājumu apspriešanai. Priekšsēdētājam ir tiesības piedalīties lietu izskatīšanā.

Augstākās tiesas priekšsēdētājs iesniedz Tieslietu padomei priekšlikumu par senatoru kopskaitu Senāta departamentos. Priekšsēdētājs izvērza senatora amata kandidātus apstiprināšanai Saeimā un nosaka departamentu, kurā senators pildīs savus pienākumus, pēc attiecīgā departamenta senatoru kopsapulces priekšlikuma pārceļ senatoru uz citu departamentu, kā arī iesniedz Tieslietu padomei priekšlikumu par apgabaltiesas tiesnesi, kuram uzdot aizstāt senatoru vakances vai prombūtnes gadījumā. Priekšsēdētājs iesniedz Saeimai priekšlikumus par senatora atbrīvošanu no amata pēc paša vēlēšanās vai sakarā ar iecelšanu citā amatā, kā arī likumā noteiktajos gadījumos atstādina senatoru no amata.

Augstākās tiesas priekšsēdētājs Aigars Strupiņš Saeimā pēc atkārtotas ievēlēšanas Augstākās tiesas priekšsēdētāja amatā 2025. gadā

Likumā „Par tiesu varu” noteikta Augstākās tiesas priekšsēdētāja kompetence jautājumos, kas attiecas uz visu Latvijas tiesu sistēmu. Augstākās tiesas priekšsēdētājs vada Tieslietu padomi, var iesniegt pieprasījumu Tiesnešu ētikas komisijai sniegt atzinumu par ētikas normu interpretāciju un pārkāpumiem un ar padomdevēja tiesībām piedalīties Tiesnešu kvalifikācijas kolēģijas sēdēs. Augstākās tiesas priekšsēdētājs var ierosināt kvalifikācijas kolēģijai veikt visu instanču tiesnešu profesionālās darbības ārpuskārtas novērtēšanu. Tiesnešu disciplinārās atbildības likumā noteiktas Augstākās tiesas priekšsēdētāja tiesības ierosināt disciplinārlietu visos likumā noteiktajos gadījumos par visu tiesu tiesnešiem.

Saskaņā ar Advokatūras likumu, Tiesu izpildītāju likumu un Notariāta likumu Augstākās tiesas priekšsēdētājs pieņem advokātu, tiesu izpildītāju un notāru zvērestu, viņiem stājoties amatā.

Operatīvās darbības likumā noteikts, ka Augstākās tiesas priekšsēdētājs vai viņa īpaši pilnvarots senators dod akceptu sevišķā veidā veicamajiem operatīvās darbības pasākumiem.

Augstākās tiesas priekšsēdētāju pagaidu prombūtnes laikā pēc viņa rīkojuma aizstāj viens no Senāta departamentu priekšsēdētājiem.

DEPARTAMENTU PRIEKŠSĒDĒTĀJI

Senāta departamentu darbu vada to priekšsēdētāji, ko ievēlē Augstākās tiesas plēnumš.

Departamentu priekšsēdētāju pilnvaru laiks ir pieci gadi, departamentu priekšsēdētāji var tikt ievēlēti atkārtoti.

Departamentu priekšsēdētāji piedalās arī tiesu lietu izskatīšanā.

Augstākās tiesas vadība: Senāta Krimināllietu departamenta priekšsēdētājs Aivars Uminskis, Senāta Administratīvo lietu departamenta priekšsēdētāja Anita Kovaļevska, Augstākās tiesas priekšsēdētājs Aigars Strupiņš, Senāta Civillietu departamenta priekšsēdētājs Normunds Salenieks

AUGSTĀKĀS TIESAS PLĒNUMS

Plēnumi ir visu Senāta senatoru kopsapulce. Plēnumā bez balsstiesībām var piedalīties Augstākās tiesas Goda tiesneši un apgabaltiesu tiesneši, kuri aizstāj senatorus.

Plēnumi:

- izvirza apstiprināšanai Saeimā Augstākās tiesas priekšsēdētāja kandidatūru;
- dod atzinumu, vai ir pamats Augstākās tiesas priekšsēdētāja atcelšanai vai ģenerālprokurora atļaišanai no amata;
- ievēl departamentu priekšsēdētājus;
- ievēl Centrālās vēlēšanu komisijas locekli no tiesnešu vidus;
- izraugās divus Satversmes tiesas tiesneša amata kandidātus no tiesnešu vidus;
- ievēl vienu Tieslietu padomes locekli no Augstākās tiesas senatoru vidus;
- ievēl Disciplinārtiesas locekļus un apstiprina Disciplinārtiesas priekšsēdētāju;
- analizē un dod vērtējumu Augstākās tiesas gada darba rezultātiem, finanšu un saimnieciskā darba pārskatam, apspriež turpmākos uzdevumus;
- apspriež aktuālus tiesību normu interpretācijas jautājumus.

Plēnumi kā tiesnešu pašpārvaldes institūcija var apspriest citus Augstākajai tiesai un tiesu sistēmai aktuālus jautājumus.

Augstākās tiesas plēnumi

DISCIPLINĀRTIESA

Disciplinārtiesā Augstākajā tiesā tiek sasaukta pārsūdzēto Tiesnešu disciplinārkolēģijas lēmumu, Tiesnešu kvalifikācijas kolēģijas negatīvo atzinumu un Tieslietu padomes lēmumu karjeras jautājumos tiesiskuma pārbaudīšanai, kā arī pārsūdzēto ģenerālprokurora lēmumu par disciplinārsodu piemērošanu izskatīšanai.

Disciplinārtiesas sastāvā ir seši senatori – divi no katra departamenta, kurus uz pieciem gadiem ievēl Augstākās tiesas plēnumi. No viņu vidus plēnumi apstiprina Disciplinārtiesas priekšsēdētāju.

Kopš Disciplinārtiesas izveidošanas 2010. gadā 15 gados izskatītas 38 lietas.

Disciplinārtiesā 2026. gadā. Disciplinārtiesas priekšsēdētājs senators Normunds Salenieks

Senāta senatori 2026. gadā

SENATORI

Senāta senatoru kopskaitu nosaka Saeima pēc Tieslietu padomes priekšlikuma, senatoru skaitu departamentos nosaka Tieslietu padome pēc Augstākās tiesas priekšsēdētāja priekšlikuma.

Par Senāta senatoru var kļūt, sasniedzot 40 gadu vecumu. Maksimālais senatora pienākumu pildīšanas vecums ir 70 gadi.

Senatora amata kandidātu atlase notiek atklātā pretendentu konkursā. Uz senatora amatu var pretendēt rajona (pilsētas) tiesas tiesnesis vai apgabaltiesas tiesnesis, kuram ir vismaz 10 gadu kopējais darba stāžs tiesneša amatā vai maģistra vai doktora grāds, persona, kurai ir ne mazāk kā 15 gadu kopējais darba stāžs augstskolas tieslietu specialitātes akadēmiskā personāla, zvērināta advokāta vai prokurora amatā. Pirms atklāta konkursa rīkošanas iespēja pieteikties uz vakanci ir bijušajiem Satversmes tiesas, starptautiskas tiesas vai pārnacionālas tiesas tiesnešiem.

Senāta senatoru amatā apstiprina Saeima bez pilnvaru termiņa ierobežojuma, zemākas instances tiesnesi amatā pārceļ Tieslietu padome.

Tiesneša amata zīme

Senators Jānis Rozenbergs dod tiesneša zvērestu Valsts prezidentam. Tiesneša amata simboli ir zvērests vai svinīgais solījums, tiesneša amata zīme un mantija, kas senatoriem ir karminsarkanā krāsā

SENATORU ATBALSTA PERSONĀLS

Senātā katram senatoram ir savs palīgs. Katrā departamentā strādā arī konsultants un zinātniski analītiskie padomnieki.

Padomnieki veic pētniecību, kas nepieciešama departamenta darba nodrošināšanai, piedalās tiesas nolēmumu sagatavošanā sarežģītās lietās un normatīvo aktu izstrādē, pārstāv departamentu institūcijās, darba grupās un konferencēs.

Atbalstu senatoriem sniedz arī Judikatūras un zinātniski analītiskā nodaļa. Nodaļas darbinieki sagatavo vāpārīnājumus, apkopojumus un informatīvus materiālus ar secinājumiem un priekšlikumiem vienotas tiesu prakses veidošanā. Nodaļa atlasa un sistematizē Senāta departamentu nolēmumus, sagatavo judikatūras tēzes un pilnveido judikatūras datubāzi. Tāpat nodaļas darbinieki izstrādā pētījumus par konkrētu problēmu risinājumiem Eiropas Savienības un starptautiskajās tiesībās, starptautisko tiesu judikatūrā vai citu valstu tiesībās un tiesu praksē.

ADMINISTRĀCIJA

Augstākā tiesa ir neatkarīga valsts iestāde, un līdzekļus tās darba nodrošināšanai piešķir tieši no valsts budžeta. Augstākās tiesas organizatoriskā un saimnieciskā darba vadībai izveidota Augstākās tiesas Administrācija, kuras tiesiskais regulējums ietverts likumā „Par tiesu varu”.

Augstākās tiesas Administrācijā ir četras nodaļas – Finanšu un saimniecības nodaļa, Personāla nodaļa, Komunikācijas nodaļa, Informācijas tehnoloģiju nodaļa – un Kanceleja. Administrācijā strādā arī jurists un projektu vadītājs.

SENATORU SKAITS 2026. GADĀ – 36

DARBINIEKU SKAITS AUGSTĀKAJĀ TIESĀ 2026. GADĀ – 111

AUGSTĀKĀS TIESAS PAPILDFUNKCIJU NODROŠINĀŠANA

TIESLIETU PADOMES SEKRETARIĀTS

Tieslietu padome ir koleģiāla institūcija, kas piedalās tiesu sistēmas politikas un stratēģijas izstrādē, kā arī tiesu sistēmas darba organizācijas pilnveidošanā. Tieslietu padomes priekšsēdētājs ir Augstākās tiesas priekšsēdētājs.

Saskaņā ar likumu „Par tiesu varu” Tieslietu padomes darbu nodrošina Tieslietu padomes sekretariāts, kas ir Augstākās tiesas struktūrvienība.

SLEPENĪBAS REŽĪMA NODROŠINĀŠANAS NODAĻA

Augstākās tiesas papildfunkcija, kas noteikta Operatīvās darbības likumā, ir sevišķā veidā veicamo operatīvo pasākumu un kredītiestāžu rīcībā esošo ziņu pieprasījumu akceptēšana. To veic Augstākās tiesas priekšsēdētāja īpaši pilnvaroti senatori.

Speciālo pieprasījumu un pasākumu akceptēšanu koordinē Slepenības režīma nodrošināšanas nodaļa. Tās uzdevums ir arī nodrošināt valsts noslēpuma aizsardzībai nepieciešamo slepenības režīmu Augstākajā tiesā.

DIALOGS UN SADARBĪBA

TIESU SISTĒMAS IETVAROS

Augstākā tiesa veido dialogu tiesu sistēmas ietvaros – ar Satversmes tiesu, apgabaltiesām un rajona (pilsētas) tiesām, apspriežot būtiskus tiesību un procesuālos jautājumus.

Tiesu dialogs notiek arī Eiropas līmenī. Eiropas Savienības Tiesa sniedz atbildes uz Augstākās tiesas prejudiciālajiem jautājumiem par Eiropas tiesību interpretāciju un savās datubāzēs iekļauj arī Senāta nolēmumus. Kopš 2026.gada marta Senātam ir tiesības lūgt arī Eiropas Cilvēktiesību tiesu sniegt konsultatīvu atzinumu par būtiskiem Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijā vai tās protokolos garantēto tiesību un brīvību interpretācijas vai piemērošanas jautājumiem.

Valsts prezidents Edgars Rinkēvičs tiekas ar tieslietu sistēmas augstākajām amatpersonām

Senatori un darbinieki dodas pieredzes apmaiņas vizītēs uz Eiropas Savienības Tiesu un Eiropas Cilvēktiesību tiesu, kā arī tiekas ar pārnacionālo tiesu tiesnešiem no Latvijas.

Sadarbojoties ar starptautiskajām tieslietu organizācijām, Augstākā tiesa pārstāv Latviju Eiropas Savienības Augstāko tiesu priekšsēdētāju asociācijā, Eiropas Savienības Valsts padomju un Augstāko administratīvo tiesu asociācijā un Starptautiskajā Augstāko administratīvo tiesu asociācijā.

Senatori ir Latvijas pārstāvji Eiropas institūcijās – Eiropas Padomes Tieslietu sistēmu efektivizācijas komisijā (CEPEJ), Eiropas tiesnešu konsultatīvajā padomē (CCJE), Eiropas preču zīmju tiesnešu tīklā (CET-I), Eiropas Savienības Intelektuālā īpašuma biroja (EUIPO) darba grupās, Pasaulē Intelektuālā īpašuma organizācijas (WIPO), Eiropas Patentu Iestādes (EPO) Apelācijas padomju komitejā, Tiesnešu konsultatīvajā padomē, Eiropas Konkurences tiesību tiesnešu asociācijā (AECLJ).

Augstākā tiesa rīko starptautiskas konferences, uz kurām aicina gan zemāku instanču tiesu priekšsēdētājus un viņu vietniekus, gan pārnacionālo tiesu un citu valstu Augstāko tiesu tiesnešus.

Augstākās tiesas un Satversmes tiesas tiesnešu tikšanās 2026. gadā

Sadarbībā ar Eiropas Cilvēktiesību tiesu organizēta konference „Tiesības uz taisnīgu tiesu: Eiropas Cilvēktiesību konvencija nacionālo tiesu un ECT dialogā” 2025. gadā

Apmeklētāju rinda pie Augstākās tiesas Muzeju naktī 2025. gadā

SABIEDRĪBAS INFORMĒŠANA UN IZGLĪTOŠANA

Augstākās tiesas komunikācija ar sabiedrību ir atvērta un proaktīva – plaša informācija pieejama Augstākās tiesas mājaslapā, X kontā un Youtube kanālā. Par nozīmīgākajām Senātā izskatītajām lietām un notikumiem tiek veidotas preses relīzes un sniegta informācija medijiem. Notiek Mediju dienas par tieslietām rakstošajiem žurnālistiem.

Divreiz gadā tiek izdots „Augstākās Tiesas Biļetens”. Senatori un darbinieki piedalās publiskās konferencēs un diskusijās.

Uz Atvērto durvju dienām Augstākā tiesa aicina tieslietu un komunikācijas virzienu studentus. Senāta zālē notiek tiesas procesu izspēļu finālturnīri studentiem. Augstākā tiesa sniedz atbalstu doktorantu pētījumiem Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes doktorantūras programmā.

Skolām tiek piedāvātas senatoru vadītas tiesību zinību stundas un ekskursijas Augstākajā tiesā, skolēni Ēnu dienā „ēno” gan senatorus, gan tiesas darbiniekus, kā arī piedalās tiesas procesu izspēlē. Augstākā tiesa sagatavojusi izglītojošas animācijas filmas un videointervijas par tiesu nozīmi, tiesneša amatu un lietu veidiem tiesās.

Plašākai sabiedrībai Augstākā tiesa atvērta Muzeju naktī, kad interesenti var skatīt izstādes, tiesas muzeju un citas telpas, kā arī tikties ar senatoriem un tiesas darbiniekiem.

2025. gada Muzeju naktī izstādī „Eiropas tiesnešu mantlījas” Augstākajā tiesā skatīja vairāk nekā 1000 apmeklētāju

AUGSTĀKĀS TIESAS VĒSTURE

Starpkaru Latvijas tiesneša amata zīme

SVARĪGĀKIE DARBĪBAS POSMI

Latvijas Senāts 1918–1940

Līdz 1918. gada 18. novembrim Latvijas teritorijā funkcionēja Krievijas impērijas tiesu sistēma ar Tiesu palātu un Valdošo Senātu Pēterburgā. Pēc neatkarības proklamēšanas jaunajai valstij vajadzēja organizēt pašai savu tiesu sistēmu.

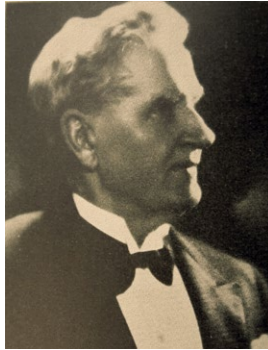
Tautas padome 1918. gada 6. decembrī pieņēma Pagaidu nolikumu par Latvijas tiesām un tiesāšanas kārtību, kas noteica jaunās valsts tiesu sistēmu: mirtiesas, apgabaltiesas, Tiesu palāta un Latvijas Senāts. Par kasācijas instanci visās lietās noteica Latvijas Senātu, kas izspriež lietas koleģiālā sastāvā un iedalās trīs departamentos – Civilās kasācijas, Kriminālās kasācijas un Administratīvajā departamentā. Visu departamentu kopēja institūcija bija Apvienotā sapulce.

7. decembrī Pagaidu valdība iecēla pirmos senatorus – zvērīnātus advokātus Jāni Graudiņu un Kristapu Valteru. Par Senāta dibināšanas dienu uzskata 1918. gada 19. decembri, kad senatoru amatā darbu sāka vēl četri senatori.

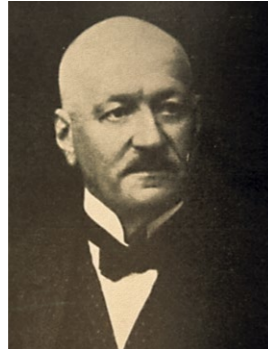
Senāta pastāvēšanas laikā senatora amatā bija iecelti 30 tiesneši, bet vienlaikus strādāja ne vairāk kā 17 senatori. Senāta sastāvā darbojās Augstākā disciplinārā tiesa, pie Senāta darbojās arī virsprokurors ar biedriem. 1938. gadā tika izveidots Senāta Spriedumu birojs.

Senāts darbojās līdz 1940. gada 26. novembrim, kad senatori saņēma LPSR tieslietu tautas komisāra pavēli par viņu atbrīvošanu no darba. Sākās represijas. Septiņi bijušie senatori tika deportēti uz soda nometnēm Sibīrijā un tur gāja bojā. Trispadsmit senatori devās trimdā un Latvijā vairs neatgriezās.

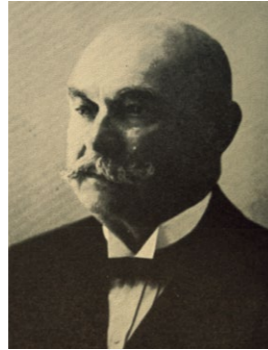
LATVIJAS SENĀTA APVIENOTĀS SAPULCES PRIEKŠSĒDĒTĀJI

Kristaps Valters
1920-1929, 1933-1934

Miķelis Gobiņš
1929-1931

Kārlis Ozoliņš
1931-1933

Aleksandrs Gubens
1934-1940

Latvijas Senāta senatori un prokurori 1938. gadā. 1. rindā no kreisās senatori Rūdolfs Alksnis, Jānis Balodis, Kārlis Puriņš, Civilās kasācijas departamenta priekšsēdētājs Osvalds Ozoliņš, Apvienotās sapulces un Kriminālās kasācijas departamenta priekšsēdētājs Aleksandrs Gubens, Administratīvā departamenta priekšsēdētājs Jānis Kalacs, virsprokurors Fricis Zilbers, senatori Fridrihs Konradi, Kārlis Ducmanis. 2. rindā Augusts Rumpēters, prokurors Erasts Bīte, senatori Pēteris Stērste, Jēkabs Grots, Mintauts Čakste, Jānis Skudre, Pēteris Leitāns, Jānis Ankravs, Teodors Bergtāls, prokurors Teodors Ūdris

Padomju laiks

Pēc padomju okupācijas 1940. gada 11. novembrī izdots Latvijas PSR Augstākās Padomes prezidija dekrēts par Latvijas PSR tiesu sistēmas pārveidošanu. Miertiesas pārveidoja par tautas tiesām, apgabaltiesas par tā paša nosaukuma tiesām, kas darbojas uz PSRS likuma pamata, Tiesu palātu – par Latvijas PSR Augstāko tiesu, bet Senātu likvidēja vispār.

Pēc 1944. gada Latvijā izveidoja divu pakāpju tiesu sistēmu ar rajonu un pilsētu tautas tiesām un Latvijas PSR Augstāko tiesu.

Augstākās tiesas tiesnešus un tiesas piesēdētājus uz pieciem gadiem ievēlēja Latvijas PSR Augstākā padome. Bija divas tiesu kolēģijas – Civillietu un Krimināllietu. Protestus par kolēģiju spriedumiem izskatīja Augstākās tiesas Prezidijs, par Prezidija lēmumiem – Augstākās tiesas Plēnums.

Neatkarīgās Latvijas Republikas Augstākās tiesas izveidošana

Pēc 1990. gada 4. maija deklarācijas „Par Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanu” Latvijas PSR Augstāko tiesu pārveidoja par Latvijas Republikas Augstāko tiesu. 1990. gada 16. maijā Augstākā Padome Augstākās tiesas priekšsēdētāja amatā apstiprināja Gvido Zemrību un deva viņam uzdevumu veidot neatkarīgās Latvijas Augstāko tiesu.

1992. gada 15. decembrī pieņemts likums „Par tiesu varu”, kas bija Latvijas tiesu reformas tiesiskais pamats. Likums paredzēja no jauna izveidot apgabaltiesas, bet Augstāko tiesu sadalīt kasācijas instancē Senātā un apelācijas instancē – tiesu palātās.

1995. gada 3. oktobrī Augstākās tiesas plēnums ar lēmumu „Par Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta departamentu un tiesu palātu izveidošanu” radīja Augstākās tiesas jauno struktūru – apstiprināja Civillietu tiesu palātas, Krimināllietu tiesu palātas, kā arī Senāta Civillietu un Krimināllietu departamentu tiesnešu sastāvu un priekšsēdētājus. Senāta Administratīvo lietu departaments darbu sāka 2004. gada 6. februārī.

Pirmais Augstākās tiesas tiesnešu zvērests atjaunotajā Latvijas Republikā 1991. gada 8. aprīlī

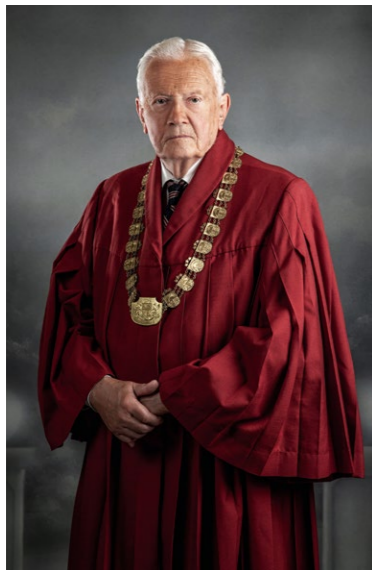
Augstākās tiesas reforma

2013. gadā Saeima pieņēma grozījumus likumā „Par tiesu varu”, paredzot pāreju uz tīro trīspakāpju tiesu sistēmu un nosakot, ka visās lietās pirmā instancē ir rajona (pilsētas) tiesa, apelācijas instancē – apgabaltiesa, bet Augstākā tiesa ir tikai kasācijas instancē.

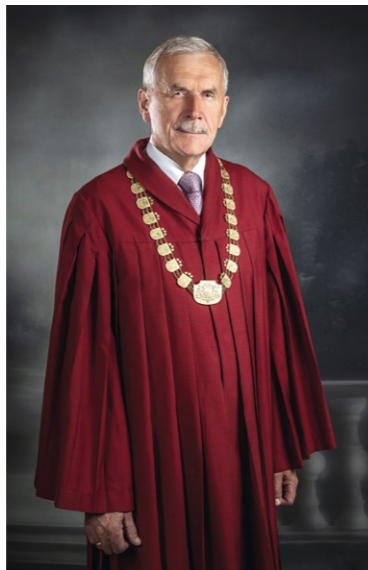
Šī bija nozīmīgākā tiesu reforma kopš valsts neatkarības atjaunošanas. Visbūtiskākā reorganizācija skāra Augstāko tiesu, likvidējot tajā apelācijas instanci. Krimināllietu tiesu palāta Augstākās tiesas struktūrā bija līdz 2014. gada 31. decembrim, Civillietu tiesu palāta – līdz 2016. gada 31. decembrim.

Augstākajai tiesai veicot tikai kasācijas funkciju, palielināts senatoru atbalsta personāls un stiprināts zinātniski analītiskā darba virziens.

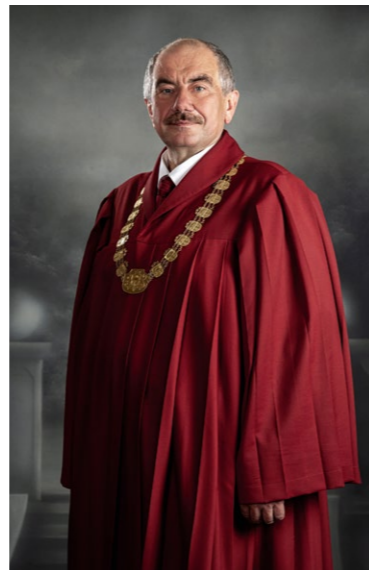
ATJAUNOTĀS LATVIJAS REPUBLIKAS AUGSTĀKĀS TIESAS BIJUŠIE PRIEKŠSĒDĒTĀJI

Gvido Zemrībo
1985-1994

Andris Gulāns
1994-2008

Ivars Bičkovičs
2008-2020

Senāta sēžu zāle Tiesu pilī 1938. gadā. Centrā zeltītiem burtiem rakstīts „Viens likums, viena taisnība visiem”. Šobrīd tā ir Ministru kabineta sēžu zāle

Augstākās tiesas lasītava iekārtota, saglabājot seno Tiesu pils interjeru

TIESU PILS

1936. gadā Ministru prezidents Kārlis Ulmanis atzina par nepieciešamu ķerties pie jaunas Tiesu pils būves, jo Rīgā izvietotajām tiesu iestādēm trūka piemērotu telpu.

Par labāko būvprojektu izsludināja sacensību. Galīgo projektu uzdeva izstrādāt arhitektam Fridriham Skujiņam. 1936. gada 4. decembrī tika likts Tiesu pils pamatakmens. Projekta pirmās kārtas celtniecību paveica nepilnos divos gados. Tiesu pilī izvietojās Tieslietu ministrija, Senāts, Tiesu palāta, Rīgas zemesgrāmatu nodaļa un citas ar tiesu darbu saistītas iestādes. Oficiālā Tiesu pils atklāšana notika 1938. gada 9. decembrī. Pilī bija 130 sēžu zāles, kabineti un kancelejas telpas. Senāts izvietojās jaunuzceltās pils otrajā stāvā. Senāta sēžu zāli rotāja uzraksts „Viens likums, viena taisnība visiem”.

Kad 1940. gadā padomju režīms likvidēja Senātu, Tiesu pils telpas pārņēma padomju iestādes – LPSR Ministru Padome, Valsts Plāna komiteja un citas. Turpinājās ēkas otrās kārtas celtniecība, bet ne vairs tiesu vajadzībām.

Pēc Latvijas neatkarības atjaunošanas Augstākā tiesa prasīja tiesības atgriezties Tiesu pilī. Tā nebija tiesnešu iegriba vai nodeva vēsturei, bet reāla nepieciešamība, jo pēc apgabaltiesu atjaunošanas nevarēja strādāt vienā ēkā divas tiesas – Rīgas apgabaltiesa un Augstākā tiesa.

Kārļa Zemdegas skulptūra „Taisnība” – meitene ar zobenu un likumu grāmatu rokās. Temīdas prototips ir Laima, kas latviešu folklorā ir likteņa lēmēja un taisnās daļās dalītāja

1996. gadā Augstākā tiesa atgriezās Tiesu pilī, lai gan tikai vienā ēkas daļā. Atvēlēto telpu Augstākajai tiesai bija par maz, krimināllietu tiesu zāles joprojām bija Rīgas apgabaltiesas ēkā. Tiesu pilī bez Augstākās tiesas atradās Ministru kabinets, Valsts kanceleja, Tieslietu ministrija un Ārlietu ministrija. Tikai pakāpeniski Augstākās tiesas telpas paplašinājās.

Taču joprojām Augstākā tiesa nav atgriezies savā vēsturiski nozīmīgākajā telpā – Senāta zālē, kas palikusi par valdības sēžu zāli. Arī centrālā ieeja Tiesu pilī, kuras vestibils atrodas Kārļa Zemdegas veidotā skulptūra „Taisnība”, ved uz valdības, nevis Augstākās tiesas telpām.

*Latvijas Senāta simbols -
Sipju dižozols no Latvijas
Senāta Apvienotās sapulces
pirmā priekšsēdētāja
Kristapa Valtera dzimtā
Rumbas ciema.
Atjaunotā Senāta
35 gadu grāmatzīme -
ozola lapas formā*

*Daļa no Augstākās tiesas
muzeja ekspozīcijas*

AUGSTĀKĀS TIESAS MUZEJS

Augstākās tiesas muzejs atklāts Senāta astoņdesmitajā gadskārtā 1998. gadā. Tā veidošanā lielu ieguldījumu deva Latvijas Senāta senators Augusta Lēbera dēls Dītrihs Andrejs Lēbers.

Muzejā glabājas vēstures liecības un dokumenti, sākot no 1918. gada. Tie liecina par Senāta darbības pirmsākumu, par okupāciju varu ieviestajām izmaiņām tiesu sistēmā, senatoru likteņiem padomju okupācijas gados un viņu atstāto vēsturisko mantojumu.

Muzejs papildināts ar ekspozīciju par laiku no Atmodas līdz mūsdienām. Atsevišķi stendi veltīti notikumiem 1990. gadā, trīspakāpju tiesu sistēmas atjaunošanai 1995. gadā, kā arī Rehabilitācijas daļas darbam. Ekspozīcijas tapšanā lielu ieguldījumu devis pirmais Augstākās tiesas priekšsēdētājs Gvido Zemrībo.

Augstākās tiesas muzeja materiāli izmantoti grāmatu „Senatori. Latvijas Senāts 1918–1940” un „Senatoru atziņas” un videofilmu „Vakar un šodien. Latvijas Senātam – 95” un „Senatori” veidošanā. Materiāli tiek izmantoti, veidojot tematiskas izstādes.

Ikgadu muzejā tiek novadītas 40–60 ekskursijas ārvalstu delegācijām, studentiem, skolēniem, trimdas latviešiem, juristiem, arhitektiem un citiem interesentiem. Muzeju naktī Augstākā tiesa uzņem 800–900 apmeklētājus.

Izdevējs Augstākā tiesa

Sagatavoja Augstākās tiesas Administrācija;
redaktore Rasma Zvejniece

Izmantoti 1938. gadā izdotās K. Veitmaņa un
A. Meņģelsoņa sastādītās grāmatas
„Tieslietu ministrijas un tiesu vēsture 1918-1938”,
brošūras „Senatori. Latvijas Senāts 1918-1940”
un Augstākās tiesas muzeja materiāli

Foto: Augstākā tiesa, Valsts prezidenta kanceleja,
Latvijas Republikas Saeima

Uz 1. un 3. vāka Ivetas Jaudzemas zīmējumi

Divreiz gadā
tiek izdots
„Augstākās
Tiesas
Biļetens”

Rīga, 2026

ISBN 978-9934-9232-7-2

TIESU PILS. Ivetas Jaudzemas zīmējums
Šogad 90 gadi kopā pamanākams vēstnesis Tiesu pilij
Rīgā. Augstākās tiesas senatori, darbinieki un visu bērni
tagā aicināti zīmēt Tiesu pili. Šis zīmējums kļūst par
jaunā aicinājuma vispārīgā balsu un ir uz Augstākās tiesas
3. vāka.

AUGSTĀKĀJĀ TIESĀ
Ivetas Jaudzemas zīmējums

Augstākā tiesa | Senāts

Adrese: Brīvības bulvāris 36, Rīga, LV-1511

Tālrunis: 67020350

E-pasts: at@at.gov.lv

www.at.gov.lv

 @Augstaka_tiesa

 @Augstakatiesa